

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

15th Conference on Quality Assessment in University Systems

Kurdistan University, Sanandaj, Iran

November 10-11, 2021

نهادهای ملی ارزیابی و اعتبارسنجی در آموزش عالی:

تجربه‌های بین‌المللی و کوشش‌های ایرانی

نوشته:

دکتر عباس بازرگان

استاد دانشگاه تهران

چکیده

ساختارسازی و ایجاد نهادهای ملی ارزیابی و اعتبارسنجی در نظام آموزش عالی در اغلب کشورهای موفق، در امر بهبود کیفیت در این نظام، از دهه ۱۹۸۰ میلادی (۱۳۶۰ خورشیدی) آغاز شد. این امر موجب شده است که سیستم‌های مدیریت کیفیت، ابزارها و سازوکارهای لازم برای توانمندسازی سازمانی و فردی در کشورهای یاد شده به وجود آید. همچنین، ارزش‌ها و هنجارهای مربوط به فرهنگ کیفیت نیز اشاعه یابد. به عبارت دیگر، هر یک از نهادهای ملی ارزیابی و اعتبارسنجی کشورهای یاد شده، از طریق برقراری ارتباطات تنکاتنگ با نظام آموزش عالی ذی‌ربط، به اعتمادسازی پرداخته و مشارکت اعضای هیات علمی را در امر ارزیابی مستمر کیفیت و بهبود فعالیت‌های دانشگاهی فراهم سازند. برای مثال، می‌توان به کشور فرانسه در اروپا و هندوستان در آسیا اشاره کرد. نهادهای ملی ارزیابی و اعتبارسنجی در این کشورها، هدف اصلی خود را به ارزیابی درونی و برونی و نیز ارتقاء کیفیت فعالیت‌های آموزشی دانشگاهی متمرکز کرده‌اند. همچنین، به منظور ترویج فرهنگ کیفیت و ارزیابی و نیز هدایت واحدهای سازمانی نظام آموزش عالی ذی‌ربط به تدوین و عرضه رهنمودهای انجام ارزیابی درونی و برونی پرداخته‌اند. در این باره سوالی را که می‌توان مطرح کرد این است: "وضعیت ایجاد نهاد ملی ارزیابی و اعتبارسنجی در آموزش عالی ایران چگونه است؟" برای پاسخ دادن به این سوال یک مطالعه انجام گرفته است که بخشی از نتایج آن در این مقاله عرضه می‌شود. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که در ایران ظاهراً سه نهاد ملی ارزیابی و اعتبارسنجی تاسیس شده است: (الف) مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت آموزش عالی، تحقیقات و فناوری (در وزارت "عتف")؛ (ب) دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی (در معاونت آموزشی وزارت بهداشت)؛ و (پ) موسسه ارزشیابی آموزش مهندسی ایران. در میان این سه نهاد، دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی موفق شده است که صلاحیت ملی سنجش کیفیت آموزش پزشکی عمومی در ایران را، با توجه به ضوابط مورد تأیید جهانی، بدست آورد. اما، دو نهاد دیگر تاکنون به کسب چنین صلاحیتی نایل نشده‌اند. در این مقاله ضمن مرور ضوابط لازم برای دستیابی به موقعیت یک نهاد ملی مورد تأیید جهانی، هدف‌ها و فعالیت‌های نهادهای ملی ایرانی مورد تحلیل قرار می‌گیرد و به اجمال قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و عوامل بازدارنده در انجام ارزیابی درونی توسط این نهادها اشاره می‌شود.

کلیدواژه‌گان: نهاد ملی، ارزیابی، اعتبارسنجی، رهنمودها، صلاحیت ارزیابی.